

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

รูปแบบการป้องกัน ควบคุมและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชนชาวเข้าเมือง ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

อิสรภาพ มาเรือน ปร.ด.

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากลาง อ้ำเงือปัว จังหวัดน่าน

บทคัดย่อ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนชาวเข้าเมือง ตำบลป่ากลาง อ้ำเงือปัว จังหวัดน่าน เลือกประชากรการวิจัยแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่าย จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์ การสังเกต และการอภิปรายกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กระบวนการดำเนินงานของชุมชนเริ่มจาก (1) การวิเคราะห์ปัญหาและศักยภาพการแก้ไขปัญหายาเสพติด ของ ชุมชน (2) การกำหนดรูปแบบการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเฝ้าระวัง ค้นหา และคัดกรอง ด้านการ บำบัดรักษา ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ และด้านการติดตามหลังการบำบัด และ (3) การนำรูปแบบไปปฏิบัติและประเมินผล ผลการ วิจัยพบว่า ประชาชนมีความรู้และทักษะในการป้องกันยาเสพติดเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมการจัดการปัญหายาเสพติด ที่หลากหลาย ผู้เสพที่ถูกส่งตัวเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สามารถเลิกยาเสพติดได้ ร้อยละ 93.34 ผู้ติดสารเสพติด ได้รับการบำบัดร่วมกับการควบคุมพุติกรรมจนสามารถคืนคนดีสู่สังคม ร้อยละ 80.00 และอัตราการสุ่มตรวจ พบสารเสพติดในกลุ่มสี่ยังตั้งแต่ปี 2556–2558 ลดลง มีมาตรการทางสังคมระดับตำบล โดยมีภาคีมาร่วมดำเนินงาน จำนวน 12 องค์กร ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรวิเคราะห์ชุมชนทุกมิติ เพื่อนำสู่การแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม โดยตึงເຈາຕັກຍາພຂອງชຸມໜນມປະຢູກຕີໃຫຍ່ໃນการ ดำเนินการ

คำสำคัญ: รูปแบบ, ปัญหายาเสพติด, ชุมชนชาวเข้าเมือง

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นภัยร้ายแรง ต่อมวลมนุษยชาติ โดยก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบ สังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของทุกประเทศในโลก ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบกับปัญหาการ แพร่ระบาดของยาเสพติดมาอย่างยาวนาน⁽¹⁾ ซึ่งรัฐบาล และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้พยายามหากรวบ แก้ไขปัญหา แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถจะแก้หรือ

บรรเทาปัญหาให้ลดลงไปได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัญหา เสพติดเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้ง มีขบวน การต่างๆ ที่สลับซับซ้อนและมีสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลง ไปตลอดเวลา ดังนั้น ปัญหายาเสพติดจึงยังเป็นปัญหา เรื้อรัง และนับวันจะยิ่งเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ⁽²⁾

จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด พบว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรงขึ้นทั้งทางปริมาณ (จำนวนผู้เกี่ยวข้อง) และ

ความหลักหลาຍของตัวยาเสพติดชนิดต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกัน ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์ การใช้สารเสพติด มีทั่วประเทศและกระจายอยู่ทุกเพศและกลุ่มอายุ โดยกลุ่มที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเป็นเพศหญิง และเยาวชนโดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นมีหลายกลุ่ม ที่สำคัญคือกลุ่มชาวเขาเผ่ามัง ที่เข้าร่วมกระบวนการค้ายาเสพติด ทั้งรายใหญ่ รายย่อย ปัจจัยสำคัญที่ชาวเขาเผ่ามังเข้าร่วม กระบวนการค้ายาเสพติด คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือฐานะยากจน มีหนี้สิน รายได้ไม่แน่นอน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมคืออยากได้บ้าน อยากได้รถ อยากมีอำนาจ การเลียนแบบ เช่น ถูกเพื่อนชวน การทำตามคนในครอบครัว เพราะเห็นว่าเป็นทางหารเงินที่ง่าย ค่าตอบแทนคุ้มค่า⁽³⁾ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในชุมชนชาวเขา ได้แก่ เจ้าหน้าที่บางคนมีส่วนรู้เห็นการซื้อขายยาเสพติดในชุมชน การลงโทษผู้ค้ายาเสพติดน้อยเกินไป มีผู้ค้ายาเสพติดในชุมชนจำนวนมาก การค้ายาเสพติดมีรายได้สูงกว่าการประกอบอาชีพอื่น ๆ และผู้นำชุมชนไม่ให้ความสนใจปัญหายาเสพติด ตลอดจน เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดจากประชาชน⁽⁴⁾

ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ครอบคลุมพื้นที่ 6 หมู่บ้าน 1,380 หลังคาเรือน มีประชากรจำนวน 11,033 คน ประกอบไปด้วยประชากรชาวเขา 3 ชนเผ่า คือ ชาวเขาเผ่ามัง อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนำเป็น หมู่ที่ 1 บ้านดังอ้อ หมู่ที่ 3 บ้านสวนทรัย หมู่ที่ 6 จำนวน 8,487 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 เผ่าเมียน อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห้วยสะนา หมู่ที่ 2 จำนวน 1,215 คน คิดเป็นร้อยละ 11.01 และเผ่าลัวะ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านจุน หมู่ที่ 4 และบ้านตาหลวง หมู่ที่ 5 จำนวน 1,331 คน คิดเป็นร้อยละ 12.06 นอกจากนี้ยังมีประชากรแห่งซึ่งเป็นชาวต่างด้าวที่อพยพเข้ามารักษาภัยจำนวนหนึ่ง แต่ละชนเผ่าต่างก็มีเอกลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีการดำรงชีวิตแตกต่างกันออกไป ตำบลป่ากลางเป็นพื้นที่ชาวเขาที่กำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชนเมือง โดยในปัจจุบันเป็นชุมชนชาวเขาที่มีความเจริญที่สุดในจังหวัดน่าน⁽⁵⁾ และตำบล

ปากกลางเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ประสบภัยษาเสพติดรุนแรง โดยมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพจำนวนมากอยู่ในพื้นที่ดังข้อมูลสถิติการจับกุมผู้ต้องหาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554-2558 ของสถานีตำรวจนครบาลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน พบว่า ตั้งแต่ปี 2554-2558 สามารถจับกุมผู้เสพและผู้ค้าในภาพรวมของอำเภอปัว ได้จำนวน 1,321 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องหาที่มีกฎหมายดำเนินคดี จำนวน 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.59⁽⁶⁾ นอกจากนี้ จากข้อมูลการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในพื้นที่คาดว่า จะมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพในพื้นที่อีกจำนวนมาก แต่ไม่สามารถระบุจำนวนได้เนื่องจากผู้ค้าเป็นผู้ที่มีอิทธิพล และไม่เปิดเผยตัว ทำให้ยากต่อการควบคุมดูแล ทำให้ยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าได้แพร่ระบาดในพื้นที่และมีผู้ที่เข้าไปยุ่งอีกเป็นจำนวนมาก

จากปัญหาเสพติดดังกล่าวข้างต้น ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการป้องกันและควบคุมปัญหาเสพติดด้วยรูปแบบต่างๆ มาโดยตลอด แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากตามการดำเนินงานยังขาดความต่อเนื่อง ขาดรูปธรรมที่ชัดเจน และขาดการบูรณาการร่วมกัน รวมถึงขาดการหนุนเสริมอย่างเป็นระบบจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ซึ่งหากได้มีการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่แกนนำชุมชน ผู้นำแข่ง รวมถึงพัฒนาศักยภาพของชุมชน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ ตลอดทักษะเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมยาเสพติด อย่างมีระบบที่ชัดเจน ต่อเนื่อง โดยการหนุนเสริมจากภาคีเครือข่ายต่างๆ ย่อมจะทำให้การป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดในตำบลป่ากลางประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินประสิทธิผลของการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาฯ เสพติดในชุมชนชาวเข้าเมือง มั่ง ตำบล-ป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ซึ่งผลจากการดำเนินงานจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาฯ เสพติดในพื้นที่ตำบลป่า-

กลางแบบบูรณาการ และมีผลสัมฤทธิ์ที่พึงปรารถนาและเกิดความยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

1. การเลือกพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ตำบลป่ากลาง เนื่องจากเป็นชุมชนชาวเข้าเมืองที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดทั้งผู้ค้าและผู้เสพ และผู้นำชุมชน ผู้นำชนเผ่า และผู้นำตระกูลเช่น มีความยินดีและปรารถนาที่จะแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกัน และผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ จึงสามารถเข้าถึงข้อมูลและดำเนินกระบวนการวิจัยไปได้ด้วยดี

2. รูปแบบการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) เก็บข้อมูลการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (mixed methods research) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 – 2558 โดยในปี พ.ศ. 2558 ได้รับการอุดหนุนทุนวิจัยจากภาควิชาการสารเสพติด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาระบบที่วิเคราะห์ปัญหา ประเมินสถานการณ์และศักยภาพของชุมชน ในการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเข้าเมือง ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน เลือกประชากรในการวิจัยแบบเจาะจง (purposive Sampling) จากแกนนำชุมชน ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชนปัญหา ประเมินสถานการณ์ และศักยภาพของชุมชน ในการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ประกอบด้วย

1.1 กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 35 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 กลุ่มผู้รู้ (key informant) ได้แก่ ประธานชุมชน ผู้นำทางไsaycastร์ อธีตกำนัน และอธีตผู้ใหญ่บ้าน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน จำนวน 10 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ สโนว์บอล (snowball sampling)

1.1.2 ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 15 คน

1.1.3 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมฯ ชาวเขา และพัฒนาการประจำตำบล คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงหน่วยงานละ 2 คน รวมจำนวน 10 คน

1.2 กลุ่มที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชน อสม. คณะกรรมการหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่มเยาวชน ตัวแทนกลุ่มผู้สูงอายุ ตัวแทนกลุ่มสตรีแม่บ้าน จำนวน 3 หมู่บ้านฯ ละ 8 คน รวมจำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจสอดคล้องการจับกุมผู้ต้องหาฯ เสพติดของสถานีตำรวจนครบาลปัว จังหวัดน่าน เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตและบันทึกภาคสนาม และการอภิปรายกลุ่ม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และความสอดคล้องเชิงวัตถุประสงค์ (item objective congruency: IOC) การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (content analysis) โดยการจำแนก และจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การตรวจสอบข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล การศึกษาข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย และนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาเชื่อมโยง สร้างเป็นข้อสรุปเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ การวิจัย⁽⁷⁾

2. การพัฒนารูปแบบการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนชาวเข้าเมือง ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 การเลือกประชากรในการวิจัย ใช้การเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ตัวแทนผู้นำเช่น นายกและรองนายก องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สมาชิกองค์การบริหาร

ส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม. ตัวแทนครู ตัวแทน-พระสงฆ์ ตัวแทนจากคริสตจักร เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตัวแทนเยาวชน แม่บ้าน พ่อบ้าน ผู้สูงอายุ ตัวแทนภาคี เครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งในและนอกพื้นที่ รวมจำนวน 127 คน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน

2.2 การพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ

2.2.1 การคืนข้อมูลระยะที่ 1 สู่ชุมชน

2.2.2 นำข้อมูลระยะที่ 1 มากำหนดรูปแบบการดำเนินงาน

2.2.3 นำเสนอรูปแบบเพื่อให้ที่ประชุมแสดงความคิดเห็น และปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งรูปแบบครอบคลุมการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ ด้านการเฝ้าระวัง ค้นหาและคัดกรอง ด้านการบำบัดรักษา ด้านการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูสมรรถภาพและศักยภาพ และ ด้านการติดตามหลังการบำบัดรักษา

2.2.4 นำเสนอรูปแบบต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนนำสู่การปฏิบัติ

2.3 การวางแผนจัดกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน โดยมีการบูรณาการไปกับแผนยุทธศาสตร์ แผนงบประมาณ แผนการเรียนการสอนของหน่วยงานต่างๆ ที่เป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน

3. การนำรูปแบบสู่การปฏิบัติและประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

3.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ชาวเข้าเมือง ตำบล ปักกลาง ประกอบด้วย ผู้นำ/แกนนำชุมชน ผู้นำตระกูลและประชาชนทั่วไป ผู้เสพ ผู้เสี่ยง เด็กและเยาวชน จำนวน 8,487 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินผล ประกอบด้วยเครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจความพึงพอใจ เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกตและบันทึกภาคสนาม และการอภิปรายกลุ่ม โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะทำการบันทึกเสียงและทำการลดเทพโดยผู้ช่วยนักวิจัยที่

เป็นชาวเข้าเมืองในพื้นที่

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (content analysis) โดยนำข้อค้นพบจากการวิจัยมาเชื่อมโยงสร้างเป็นข้อสรุปเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์ปัญหาและศักยภาพในการป้องกันควบคุม และแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนชาวเข้าเมือง ตำบลปักกลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

1.1 สถานการณ์ปัญหา จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดของสถานีตำรวจนครบาลปัว พบว่า ตั้งแต่ปี 2554-2558 สามารถจับกุมผู้เสพและผู้ค้าในภาพรวมของอำเภอปัว ได้จำนวน 1,321 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องหาที่มีกฎหมายดำเนินคดีในตำบลปักกลาง จำนวน 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.59 เมื่อจำแนกรายปีของตำบลปักกลาง พบว่า ในปี พ.ศ. 2554 สามารถจับกุมผู้ต้องหาดำเนินคดีในตำบลปักกลาง จำนวน 15 ราย ผู้เสพ 5 ราย ปี พ.ศ. 2555 จับกุมผู้ค้า 20 ราย ผู้เสพ 25 ราย และปี พ.ศ. 2556 จับกุมผู้ค้า 29 ราย ผู้เสพ 37 ราย ปี พ.ศ. 2557 จับกุมผู้ค้าได้ 16 ราย ผู้เสพ 44 ราย และปี พ.ศ. 2558 จับกุมผู้ค้าได้ 11 ราย ผู้เสพ 70 ราย โดยทั้งผู้เสพและผู้ค้าส่วนใหญ่เป็นชาวเข้าเมือง จำนวน 221 ราย (ร้อยละ 81.25) นอกจากนี้ จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มคาดว่าในพื้นที่จะมีทั้งผู้ค้าและผู้เสพในพื้นที่อีกจำนวนมาก แต่ไม่สามารถระบุจำนวนได้ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหายาเสพติดมีหลายประการ เช่น รายได้จากการค้ายาเสพติด เป็นปัจจัยลิ่งยั่วให้เข้าไปยุ่งเกี่ยว การคุณนาคมและการสื่อสารในพื้นที่ที่สั่งความเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงยาเสพติดมากขึ้น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านการปราบปรามขาดความเจริญเจ้างจังในการดำเนินการ การมีประชากรจำนวนมาก ไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ปัญหาความยากจนและขาดความรู้เกี่ยวกับ

โภษของยาเสพติดและบทลงโทษ เป็นต้น

1.2 ศักยภาพที่เอื้อต่อการในการจัดการปัญหาเสพติดของชุมชน ได้แก่ การมีโครงสร้างทางสังคมที่เคารพเชื่อถือผู้นำ ส่งผลทำให้ระบบผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง และแก้ไขปัญหาจึงได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ตลอดจนองค์กรต่างๆ ในชุมชน พร้อมที่จะให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

2. ผลของรูปแบบการป้องกันควบคุมและแก้ไขปัญหาเสพติด มุ่งเน้นการใช้ศักยภาพและความเข้มแข็งของผู้นำตระกูลเชื้อ ซึ่งมีจิตอาสาที่จะปกป้องสมาชิกในตระกูลให้รอดพ้นจากยาเสพติด โดยบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับพหุภาคีทั้งภายในและภายนอกชุมชน โดยมีรูปแบบการดำเนินงาน 4 มิติ ดังนี้

2.1 มิติด้านการเฝ้าระวัง ค้นหา และคัดกรอง มีการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 ประชาชนช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมของสมาชิกชุมชน และในแต่ละตระกูลเชื้อจะสอดส่องดูแลสมาชิกในตระกูล และเมื่อพบปัญหาจะแจ้งให้ผู้นำชุมชนทราบ

2.1.2 จัดทำมาตรการทางสังคมการแก้ไขปัญหาเสพติดดำเนินการ โดยมีการนำมาตรการทางสังคมของกลุ่มต่อต้านยาเสพติดตระกูลเชื้อ-เชื้อทั่ว ซึ่งเน้นการต่อต้านผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกรูปแบบ มาเป็นต้นแบบในการสร้างมาตรฐานการทางสังคมระดับตำบล

2.1.3 การตั้งจุดตรวจเรยามกลางคืน โดยผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านที่ได้รับมอบหมาย โดยสุ่มจัดตั้งจุดตรวจ สักดาห์ละ 1 ครั้ง มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพี่เลี้ยง หากพบเห็นผู้ต้องสงสัยจะทำการตรวจค้น และตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด หากพบสารเสพติดจะนำตัวส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจนาย หากตรวจไม่พบสารเสพติดจะทำการตักเตือน กรณีเป็นนักเรียนจะแจ้งครูและผู้ปกครองให้ทราบต่อไป

2.1.4 การให้ความรู้โดยบูรณาการกับการเรียนการสอนของโรงเรียน และการอบรมให้ความรู้ระดับหมู่บ้าน

2.1.5 การสนับสนุนและส่งเสริมการกีฬา โดยจัด

แข่งขันกีฬาระดับตำบลປีลี 1 ครั้ง และส่งเสริมให้นักกีฬาตำบลป่ากลางไปร่วมแข่งขันในรายการต่างๆ นอกพื้นที่

2.1.6 การสุ่มตรวจปัสสาวะในกลุ่มนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นระยะ โดยครูประจำชั้นจะคัดเลือกนักเรียนผู้ที่ขาดเรียนบ่อย เข้ากลุ่มมั่วสุม ติดเพื่อน ไม่สนใจการเรียน นอกจากนี้ยังสุ่มตรวจปัสสาวะผู้นำ/แกนนำชุมชนและกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ โดย อบต. ป่ากลางสนับสนุนงบประมาณชี้ชุดตรวจປีลี 20,000 บาท

2.1.7 การรณรงค์เพื่อต่อต้านยาเสพติดในเทศบาลปีใหม่มัง โดยมีกิจกรรมประกวดคำขวัญต้านยาเสพติด การเล่นเกมในกลุ่มเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ดำเนินการโดยสภาเด็กและเยาวชนตำบลป่ากลาง ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากลาง

2.1.8 การจัดคลินิกบริการให้คำปรึกษา บริการตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติดและยาฟีตามีนฟรี โดยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่ากลาง

2.2 มิติด้านการบำบัดรักษา

2.2.1 กลุ่มเสี่ยง ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายทำการให้คำแนะนำรายบุคคล รายครอบครัว และให้ผู้นำตระกูลเชื้อว่ากล่าวตักเตือน และใช้มาตรการทางสังคมของตระกูลเชื้อ และมาตรการระดับตำบลเข้ามาควบคุมพฤติกรรมของสมาชิก

2.2.2 กลุ่มผู้เสพ จำนวน 15 คน ถูกส่งตัวเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม “ค่ายคนดี ศรีเมืองปัว” และหลังจากกลับจากเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว ผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายได้ออกไปเยี่ยมให้กำลังใจผู้ป่วยและญาติ เป็นระยะเวลา 1 ปี

2.2.3 กลุ่มผู้ติดยาเสพติด ส่งเข้ารับการบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชปัว (คลินิกฟ้าใหม่) จำนวน 10 คน ร่วมกับควบคุมพฤติกรรมด้วยมาตรการสังคมของชุมชน

2.3 ด้านการให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูสมรรถภาพและศักยภาพ ได้แก่ การส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสอดส่องดูแลพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ที่กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีของสังคม และตรวจไม่พบสารเสพ-

ติดในปั๊สสาวะแล้ว ทางคณะกรรมการยาเสพติดของ หมู่บ้านจะทำการไปทำพิธีสูช่วงยุเพื่อรับเข้าสู่สังคม

2.4 ด้านการติดตามหลังการบำบัดรักษา ได้แก่ การติดตามเยี่ยมบ้านโดยทีมพหุภาคี เพื่อเสริมสร้างกำลัง-ใจทั้งผู้ป่วยและครอบครัว ให้มีการติดตามหลังบำบัดรักษาเป็นเวลา 1 ปี ตามกระบวนการติดตามดูแลผู้ป่วยยาเสพติด โดยการติดตามเยี่ยมบ้าน และการสอบถามจากผู้ใกล้ชิดหรือญาติ หรือการโทรศัพท์ โดยการให้คำแนะนำ เสริมกำลังใจทั้งผู้ป่วยและครอบครัว เพื่อให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมทั่วไปได้ตามปกติ โดยไม่กลับไปเสพยาเสพติดอีก

ผลจากการดำเนินงานตามรูปแบบ พบร้า กลุ่มผู้เสพที่ถูกส่งตัวเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 15 คน สามารถเลิกยาเสพติดได้ 14 ราย ร้อยละ 93.34 ผู้ติดสารเสพติดจำนวน 10 ราย ได้รับการบำบัดร่วมกับการควบคุมพฤติกรรม จนสามารถคืนคนดี สู่สังคม จำนวน 8 ราย ร้อยละ 80.00 อีก 2 ราย เป็นทำงานนอกพื้นที่ ไม่สามารถติดตามได้ และอัตราการสุ่มตรวจสารเสพติดตั้งแต่ ปี 2556 – 2558 มีแนวโน้มพบผู้เสพสารเสพติดลดลง นอกจานนี้ แต่ละแห่งจะสร้างมาตรฐานการทางสังคมของแข็งควบคุม กันเอง และบูรณาการร่วมกันจันกlays เป็นมาตรการระดับตำบล โดยมีภาคีมาร่วมดำเนินงาน จำนวน 12 องค์กร และผลจากการดำเนินงานทำให้ผู้นำแซรีได้รับรางวัล /osm. ดีเด่นระดับจังหวัดและรองชนะเลิศระดับเขต สาขาป้องกันและควบคุมยาเสพติดในชุมชน ประจำปี 2557

3. ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ ประชากรจำนวนมากทำให้การดูแล ตรวจสอบไม่ทั่วถึง ปัญหาความแตกต่างทางด้านชนเผ่าและภาษาทำให้การสื่อสาร เพื่อแก้ปัญหาขาดประสิทธิผล และชุมชนขาดความเชื่อมั่น ในระบบการบำบัดผู้ติดยาเสพติดของหน่วยงานราชการ

4. แนวทางการแก้ไข ได้แก่ การปรับปรุงระบบการสื่อสารถึงประชาชนโดยใช้สื่อทุกช่องทางที่มีอยู่ในชุมชน เช่น หอกระจายข่าว การประชุมประจำเดือน ป้ายประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารในระบบราชการ การส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมของภาคประชาชน และดำเนินงานจากจุดเล็ก ๆ เช่น ครอบครัว และจังหวัดไปสู่สังคมส่วนใหญ่

วิจารณ์

ผลจากรูปแบบการป้องกัน ควบคุม และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนชาวเขาเฒ่ามังคำบลป้ากลาง มีข้อค้นพบสำคัญ ได้แก่ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของตำบลป้ากลางค่อนข้างรุนแรง โดยจากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดของสถานีตำรวจนครบาลป้า พบว่า ตั้งแต่ปี 2554-2558 สามารถจับกุมผู้เสพและผู้ค้าในภาพรวมของอำเภอป้า ได้จำนวน 1,321 ราย ในจำนวนนี้ เป็นผู้ต้องหาที่มีภูมิลำเนาในตำบลป้ากลาง จำนวน 272 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.59 ซึ่งการคืนข้อมูลส่วนนี้สู่ชุมชนได้ก่อให้เกิดความตระหนักรึงความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เนื่องจากตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ชุมชนมักจะถูกตีตราจากสังคมภายนอกเสมอว่า เป็น ต้นเหตุของปัญหายาเสพติด และยังมีข้อค้นพบอีกว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหายาเสพติดตำบลป้ากลางมีหลายประการ เช่น ประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด และบทลงโทษ ปัญหาความยากจนส่งผลให้มองเห็นรายได้จากการค้ายาเสพติดเป็นปัจจัยสิ่งที่วายให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการคุณนาคมและการสื่อสารที่สละ沓กเป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สามารถติดต่อสื่อสารในการเข้าถึงยาเสพติดมากขึ้น ประกอบกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านการปราบปรามขาดความเจ้าจริงเจ้าจังในการดำเนินการ ทำให้ผู้นำชุมชนบางส่วนเกิดความท้อแท้ในการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม นอกจากนี้ การที่มีจำนวนประชากรมากและเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้หัวหน้าครอบครัวและผู้นำชุมชนไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง และการมีความแตกต่างด้านภาษาชนเผ่า เมื่อมีการประชุมอบรมให้ความรู้ มักจะมีปัญหาในการสื่อสารกับวิทยากร ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งผลการวิจัยล่าวนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นกกดล ศักดิ์เจริญชัยกุล⁽⁴⁾ ทำการศึกษาเรื่อง มาตรการป้องกันปัญหายาเสพติดใน

ชุมชนชาวเขา ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเขาผ่านมั่ง ตำบลเข็อกน้อย อำเภอเข้าค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันปัญหาฯสภาพติดในชุมชนชาวเขา ด้านเจ้าหน้าที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บางคนมีส่วนรู้เห็นการซื้อขายยาเสพติดในชุมชน และบางส่วนมีการรับสินบน ด้านประชาชนได้แก่ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย และการค้ายาเสพติดมีรายได้สูงกว่าการประกอบอาชีพอื่นๆ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ไม่ได้รับความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดจากประชาชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทร์ศิริ วิทยหงษ์⁽³⁾ ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยการค้าและลักเลี้ยงยาเสพติดในชาวเขาผ่านมั่ง และลีซอ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ชาวเขาผ่านมั่งและผ่านลีซอเข้าร่วม ขบวนการค้ายาเสพติด คือ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือ ฐานะยากจน มีหนี้สิน รายได้ไม่แน่นอน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมคืออยากรได้บ้าน อยากได้รถ อยากมีอำนาจ การเลียนแบบ เช่นถูกเพื่อนช่วย การทำตามคนในครอบครัว เพราะเห็นว่าเป็นทางหารเงินที่ง่าย ค่าตอบแทนคุ้มค่า

ส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จของกระบวนการนี้มี หลายประการ โดยเฉพาะการดึงเอาศักยภาพและทุนทาง สังคมของชุมชนชาวมั่งมาใช้ในการดำเนินงาน เช่น ชุมชนชาวมั่งจะมีโครงสร้างทางสังคมที่เคราะห์ถือผู้นำ ลั่งผล ทำให้ระบบผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งเมื่อผู้นำดำเนินการแก้ไขปัญหาฯสภาพติดก็จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี รวมถึงการมีระบบการดูแลสมาชิกใน ตระกูลแข็งแกร่งกัน เช่น ตระกูลแซรี และแซ่ห้าว จะสร้าง มาตรการทางสังคมด้านยาเสพติดขึ้นมาดูแลสมาชิก โดย หากสมาชิกในแซ่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สมาชิกใน ตระกูลจะไม่คบหาสมาคม ไม่เข้าร่วมกิจกรรมหรือพิธีกรรมต่างๆ ไม่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับบุคคลนั้น ไม่ว่า กรณีใดๆ ทั้งสิ้น เป็นต้น นอกจากนี้ องค์กรต่างๆ ใน ชุมชนไม่ว่าจะเป็น อบต. โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถาบันศาสนา และองค์กรต่างๆ ก็พร้อม ที่จะให้การสนับสนุนการดำเนินงาน โดยทุกขั้นตอน จะมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เวทีประชาคม เพื่อ

รับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างเป็นประชาธิปไตย ก่อนที่จะนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาสังเคราะห์ร่วมกัน แล้วกำหนดเป็นกิจกรรมในการปฏิบัติ จึงส่งผลทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยตี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิพย์ กล้าหาญ และคณะ⁽⁸⁾ ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฯสภาพติดด้วยหลัก พุทธธรรมในหมู่บ้านป่าໄไฟ ตำบลแม่อปิง อำเภอปัว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า บ้านป่าໄไฟโดย ประสบปัญหาอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด แต่ด้วยประสบการณ์ด้านการจัดการชุมชน ทำให้ สามารถเรียนรู้ และปรับตัวอย่างเท่าทันในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาฯสภาพติด โดยใช้กลวิธีที่หลัก หลาย ประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชน การใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในการดำเนินให้สอดคล้องกลมกลืนกับ วิถีชุมชน จนเป็นชุมชนต้นแบบของการจัดปัญหาฯสภาพติด กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหาฯสภาพติด ของชุมชน ประกอบด้วย กระบวนการค้นหาปัญหา การให้ คืนข้อมูลแก่ชุมชน การวางแผนดำเนินงาน กระบวนการ ดำเนินงาน การประสานภาคีภาคส่วน และกระบวนการ ติดตามผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษา ของสิทธิณฐ ประพุธนินติสาร รำไพพรรณ อภิชาตพงศ์ชัย และจันทร์ศิริ วิทยหงษ์⁽⁹⁾ ที่ทำการวิจัยเรื่อง การคัด บทเรียนความสำเร็จของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสารเสพติดแบบคร่าวงจรและยั่งยืนและคร่าวงจร ผลการ วิจัยพบว่า พัฒนาการของกระบวนการทำงานแก้ไขปัญหาฯสภาพติดอย่างมีส่วนร่วม ระหว่างกลไก ชุมชน คือ แกนนำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ทีมงาน เผ่ากิจ) องค์กรชุมชน และสถาบันในชุมชน (วัด/โรงเรียน) กับกลไกสนับสนุนจากภายนอกชุมชน (รัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน) จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาฯสภาพติดในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การแก้ไขปัญหาฯสภาพติดในชุมชนชาวเขามีความ ซับซ้อนหลายมิติ ดังนั้น ในการดำเนินงานจึงควรวิเคราะห์

ข้อมูลชุมชนให้ครอบคลุมทุกมิติเพื่อนำสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม โดยต้องดึงเอาศักยภาพของทรัพยากรชั่งเป็นต้นทุนในชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ และพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าและความรุนแรง นอกจากนั้น ภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีบทบาทร่วมกันอย่างบูรณาการ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการจัดการปัญหาอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลป่ากลาง คณะครุโรงเรียนมอญมป่ากลาง โรงพยาบาลส์-เสริมสุขภาพตำบลป่ากลาง ผู้นำชุมชน แกนนำชุมชนอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลป่ากลาง และภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

การศึกษานี้ได้รับการอุดหนุนทุนวิจัยจากภาคีวิชา-การสารสนเทศ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง

1. เจริญ แซกพิมาย, ปันดดา ศรีธนสาร. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ; 2555.
2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. ความรู้ และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บางกอกเทศโนโลยีสแกนนิ่ง แอนด์เซอร์วิส; 2554.
3. จันทร์ศิริ วาทแหง. ปัจจัยการค้าและการลักเสพติด ในกลุ่มชาวไทยภูเขาผ่านมังและลีซอ. เชียงใหม่: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 5; 2546.
4. นภดล ศักดิ์เจริญชัยกุล. การศึกษามาตรการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนชาวเขา ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนชาวเขาผ่านมัง ตำบลเขึ้น้อย อำเภอเข้าค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสัมมนาส่งเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2537.
5. องค์การบริหารส่วนตำบลป่ากลาง. แผนพัฒนา 3 ปี. น่าน: องค์การบริหารส่วนตำบลป่ากลาง; 2557.
6. สถานีตำรวจนครบาลปัว จังหวัดน่าน. สถิติการจับกุมผู้ต้องหายาเสพติด. ม.ป.ป.; 2558.
7. ศิริพร จิรวัฒน์กุล. การวิจัยเชิงคุณภาพด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์; 2552.
8. รุ่งทิพย์ กล้าหาญ, บรรชร กล้าหาญ. กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในหมู่บ้านป่าໄเ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2556.
9. สิทธิณัฐ ประพุทธนิติสาร, รำไพพรรณ อภิชาตพงศ์ชัย, จันทร์ศิริ วาทแหง. การถอดบทเรียนความสำเร็จของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสารเสพติดแบบครบวงจรและยั่งยืน. เชียงใหม่: คุณวิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2547.

Abstract: A Model for Prevention, Control and Solving Problems Relating to Narcotic Drugs in Hmong Tribe Community in Paklang Subdistrict, Pua District, Nan Province

Isaraphap Maruean, Ph.D.

Paklang Health Promoting Hospital, Pua district, Nan Province

Journal of Health Science 2016;25:1013-21.

The objective of this study was to develop a model aimed to prevent, control and alleviate narcotic problems in Hmong tribe community in Paklang subdistrict, Pua district, Nan province, Thailand. Participants were 127 community leaders and representatives within the network recruited by purposive sampling. Data were collected by using questionnaire, focus group discussions, in-depth interviews, observation, field notes and group discussions; and were analyzed by using frequency, percentage, and content analysis. The model development process included (1) initial analysis of the narcotic problems and the potential of the community to address them; (2) development of the model which comprised of 4 areas – active surveillance and screening, drug addiction treatment, rehabilitation and follow-up actions after treatment; and (3) implementation and evaluation of the model. It was found that the model was effective in raising ability of people to prevent themselves from drug addiction. Many problem solving measures were identified. As a result, 93.34% of drug users were able to quit drugs and 80.00% had a positive change in their personality. Random narcotic drug screening from 2013 – 2015 revealed reduction in drug consumption. Social measures were implemented at sub-district level with participation from 12 parties in the network. The key success factor was identified to be the participation of the communities and the partner organizations. This success indicates that all social problems should be solved by community analysis and drawing the potentials of the communities to develop suitable management models.

Key words: model, narcotics problem, hmong tribe community